

۲۰۷۰۴۷۱

آداب و رسوم سفارت در شاهنامه فردوسی

www.ketab.ir

علیرضا شهاب

سرشناسه : شباب علیرضا، ۱۳۵۳
 عنوان قراردادی : شاهنامه، برگزیده، شرح
 عنوان و نام پدیدآور : آداب و رسوم سفارت در شاهنامه فردوسی / علیرضا شباب.
 مشخصات نشر : تهران: محراب فکر، ۱۳۹۸.
 مشخصات ظاهری : ۲۹۹ ص.
 شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۲۵۲۰-۸۹-۳
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 یادداشت : کتابنامه.
 موضوع : فردوسی، ابوالقاسم، ۴۱۶-۳۲۹ق، شاهنامه - آداب و رسوم
 موضوع : Ferdowsi, Abolqasem, Shahnameh - Manners and customs :
 موضوع : فردوسی، ابوالقاسم، ۴۱۶-۳۲۹ق، شاهنامه - نقد و تفسیر
 موضوع : Ferdowsi, Abolqasem, Shahnameh - Criticism and interpretation:
 موضوع : سفیران در ادبیات
 موضوع : Ambassadors in literature :
 موضوع : دربار و درباریان در ادبیات
 موضوع : Courts and courtiers in literature:
 موضوع : شعر فارسی - قرن ۴ ق - تاریخ و نقد
 موضوع : Persian poetry - 10th century - History and criticism:
 موضوع : ایران - ادبیات و رسوم و زندگی اجتماعی - پیش از اسلام
 موضوع : Iran - Social life and customs - To 633:
 رده بندی کنگره : PIR 4497
 رده بندی دیویی : ۸۶۱ / ۲۱
 شماره کتابشناسی ملی : ۵۹۱۸۳۷۰۰

آداب و رسوم سفارت در شاهنامه فردوسی

مولف: علیرضا شباب
 ناشر: انتشارات محراب فکر
 تلفن تهران: ۰۹۱۲۶۲۲۰۶۶۲
 نوبت چاپ: اول
 تیراژ: ۱۰۰۰
 چاپ: گلرو
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۵۲۰-۸۹-۳
 قیمت: ۳۰۰۰۰۰ ریال
 حق چاپ محفوظ است.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷.....	پیشگفتار
۹.....	مقدمه
بخش اول: فردوسی، شاهنامه و اهدافش از سرودن شاهنامه	
۱۳.....	فردوسی
۱۳.....	سال تولد شاعر
۱۴.....	پاژ، زادگاه فردوسی
۱۴.....	اوضاع خانوادگی و احوال فردوسی
۱۶.....	محیط زندگی فردوسی، (طوس فردوسی)
۱۸.....	تربیت و تحصیل فردوسی
۱۹.....	جامعه فرهنگی همزمان با فردوسی
۲۱.....	پیشینه شاهنامه نویسی: (سیر الملوکها و شاهنامه ها)
۲۳.....	شاهنامه
۲۳.....	آغاز نظم شاهنامه و مآخذ عمده شاهنامه
۲۵.....	شاهنامه منشور چگونه فراهم شد؟
۲۶.....	زبان و اسلوب بیان فردوسی
۲۶.....	بینش دینی فردوسی
۲۷.....	اهداف فردوسی از سرودن شاهنامه
۳۲.....	وفات فردوسی
بخش دوم: سفیر و انواع آن، اقسام سفارت و دیوانهای مرتبط با سفیر و سفارت	
۳۵.....	سفیر و سفارتخانه
۳۷.....	فرستادگان (سفیران) و شخصیت‌های آنها
۴۱.....	سفیران زن در شاهنامه
۴۳.....	سروش فرستاده ای غیبی
۴۵.....	دیو در نقش سفیر
۴۶.....	فرستاده گسیل داشتن به پیشگاه شاه نو و سرافرازی
۴۶.....	سفارت در دنیای گذشته
۴۷.....	سفارت در قرآن

سفارت انبیاء و پیامبر	۴۸
سفارت در دنیای امروز	۴۹
سفارت در شاهنامه	۵۱
دیوان برید	۵۳
اصطلاحات پارسی در دیوان عربی	۵۴
دیوان رسالت	۵۶
ضرورت اعزام سفیران	۵۹
ضرورت ارتباط مداوم بین کشورها و حکومت گزاران	۶۶

بخش سوم : موضوعهایی که به اعزام سفیر نیازمند است

اعلام جنگ	۷۱
اعلام صلح و آشتی	۷۶
خواستگاری	۷۹
طرح معماها، وضع بازیهای مثل شطرنج و در مقابل آن نرد	۸۵
آوردن معلمان و مربیان برای تربیت و تعلیم شاهزادگان توسط سفیران	۸۷
هدیه و خلعت فرستادن	۹۵
آوردن عروسان یا دوشیزگان و کنیزکان برای شاهان و شاهزادگان و درباریان	۱۰۲
یافتن معبر یا خوابگزار برای شاهان و بزرگان توسط سفیران	۱۰۵
فرستادن سفیران یا منهبان برای جستجو در احوال افراد،	۱۰۹
تبلیغات دینی و غیر آن	۱۱۶
ارزیابی غنایم، نحوه تقسیم با هزینه ی آن	۱۲۰
مطرح نمودن پرسشهای علمی، آزمونهای پهلوانی و چیستانها و درخواست جواب آنها	۱۲۳
مژده رسانی یا شاد باشی، اعلام خبر پیروزی سپاه و تسلیت گفتن	۱۳۰
تسلیت دادن و سوگواری	۱۳۱

بخش چهارم : وظایف و ویژگیهای سفیران و آداب و رسوم سفارت در شاهنامه فردوسی

فصل اول : وظایف و ویژگیهای سفیران و احوال مربوط به آنها

وظایف سفیر	۱۳۵
وظایف سفیران در عصر حاضر	۱۴۰
سفیران دائم	۱۴۱
صاحب خبران و کارآگاهان درسیاستنامه	۱۴۵
سفیران و پیام برندگان در اوقات ضروری با موضوعهای خاص	۱۴۷
ویژگیهای سفیران در شاهنامه	۱۵۰

پیشگفتار

پیام و پیام بری پیشینه‌ای بسیار کهن همپای با آفرینش دارد چرا که پروردگار اولین پیام فرستنده و آدم اولین فرستاده و نخستین پیام‌آور از سوی خداوند است. تأکید قرآن بر این که: «ما علی الرسول الا البلاغ» و پاسخ حضرت رسول (ص) به مشرکان که از آن حضرت معجزه و شگفت کاری می‌خواستند به اینکه: «انا بشرأ رسولاً» من پیام‌رسانی بیش نیستم گواه پیام‌آوری انبیا (ع) است. فردوسی در مناسبت‌های مختلف با اشاره به مقام و موقعیت پیام‌برندگان، آداب و شرایط پیام‌بری را بازگو می‌کند. او اشاره دارد که پیام‌برندگان از نزدیکان پادشاه و از میان دانایانی برگزیده می‌شوند که سخنورانی آزاده، با شخصیت، جهان‌دیده، امانت‌دار، راست‌گو و غالباً دبیر پیشه بوده‌اند:

گزیدند پس موبدی تیزویر سخنگوی و بینادل و یاد گیر

شاهنامه فردوسی، ۱۳۸۶، ۲۲۴

یا

فرستادم اینک فرستاده‌ای سخنگوی و با دانش آزاده‌ای

همان، ۱۹۱۱

از میان پهلوانان بیشتر گویو این مقام را داراست که از سوی پدر یا پادشاه مأموریت پیام‌بری را بر عهده دارد.

در آیین‌های کهن نیز فرشته‌ی سروش و همراهانش در شرایط ناخوش وظیفه‌ی پیام‌آوری را به صورت انهام، خواب و گاه آشکارا بر عهده دارند چنان‌که مثلاً در خشکی و بی‌بارانی که به دلیل محرومیت کاوس از قره رخ می‌دهد و مردمان را در پنجه‌ی قهر می‌فشارد، سروش به خواب گودرز می‌آید و او را پیام می‌دهد که باید گویو به توران رود و کیخسرو را برای رفع خشکی به ایران آورد، همچنین سروش از باریگران کیومرث، سیامک، فریدون، کیخسرو، داراب و دیگران نیز هست.

در استقبال از سفیران گاه شهر را آیین می‌بندند، مشک و عبیر و بوهای خوش بر می‌افروزند، گوهر نثار می‌کنند و بزرگان پذیره پیام‌آور می‌شوند. او در بارگاه پادشاه اظهار بندگی می‌کند آنگاه به نیایش و دعا می‌پردازد و پس از کسب اجازه پیام‌کتابی را تقدیم می‌کند و به‌طور شفاهی نیز مختصری از پیام را بیان می‌نماید. سپس پادشاه با نشان دادن جایی مناسب به او دستور نشستن می‌دهد.